

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăștie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifa, cu prețuri moderate.
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Organizațiuni economice

și

școale profesionale.

IV.

Școale profesionale sunt necesare și pentru combaterea prea multei aglomerațiuni la învățământul superior, când debușeul și cererea lipsește, și în legătură cu el a *absentismului*. Pentru studiile superioare și umanitare, posturile, ce sunt accesibile tinerilor noștri după mântuirea studiilor, fie chiar cu cel mai bun succes, sunt restrinse: medic, avocat, preot, învățător, notar, primar și pe la cele *bănci*. Dacă după multă stăruință și așteptare unul sau altul se rătăcește printre funcționarii publici ai statului și administrativi, el arare-ori o duce departe, arare-ori face carieră, căci dacă ține la neamul și limba sa este proscris, este în curând permutat »în interesul serviciului«, aruncat dintr'un colț în altul al țării, desgustat și demonetisat, și-și termină cariera acolo, unde cei din alte neamuri de ordinar o încep.

Și apoi câți părinți nu s'au ruinat cu studiile universitare ale fiilor lor, și din oameni cu frumoasă stare materială independentă au ajuns în urmă la sapă de lemn, chiar și în casuri când fiii lor au fost silitori și și-au făcut deplin datoria. După terminarea studiilor câte speranțe și iluziuni deșerte ale fiilor și întregei familii, căci fiul fără protecțiune și fără mijloace de-a practica cu anii cu banii săi proprii, nu găsia aplicațiune și o poziție convenabilă în patrie, și departe de-a fi el un ajutor familiei, era în realitate un om declasat, care nu-și mai găsia locul și rostul său, nici între săteni și nici între »domni« — și nu-i rămânea alta, decât calea pribegiei și emigrațiunea. De aci apoi emigrarea în masă a elementelor noastre culte în România, alătura cu servitorimea și brațele disponibile de muncă.

Dar' acum și emigrațiunea și de-

buseul în România și-au ajuns marginea, căci parte România își are oamenii săi proprii, poate peste trebuințele ei reale și se plânge de un proletariat intelectual solicitator de slujbe și parte bugetul ei nu-i mai permite de a mai clădi și înființa șosele, căi ferate, gimnasil, licee, spitale rurale, farmacii etc., unde între alți mulți solicitanți, se puteau strecura și ai noștri. Aceste slujbe și debușeuri pentru Ardeleni au încetat pe zeci de ani, dacă nu pentru totdeauna.

Și apoi câți tineri de ai noștri, plini de iluziuni și speranțe amăgitoare, nu s'au dus în străinătate la studii înalte fără de mijloacele necesare, și s'au năfădit acolo, ruinându-și sănătatea și succumbând miseriei și suferințelor de tot felul, în floarea vieții?! Pe lângă surmenagiul intelectual inaniția fizică a fost, care ori i-a copleșit, ori i-a repus.

Acestora și multor altora li-s'ar fi adus, lor și familiilor lor, mult mai bun ajutor, dacă după absolvirea a 2—3—4 cl. gimnasil ori reale, ei se întorceau acasă la vatra părintească, unde cu cunoștințele câștigate pe lângă ceva stare materială independentă dela părinți (Câți se bucură de-o astfel de stare?—Corect.) înmulțeau rândurile frunțașilor și conducătorilor firești ai satelor și poporului, și multe mici și mari ataceri ar fi putut fi inițiate de ei. De aceea noi nu vedem un prea mare progres și fericire nici în înființarea de alte noue licee și gimnasil, — când debușeul firesc lipsește, și cel-ce este actualmente, se restringe pe zi ce trece tot mai mult simțitor — și nu vedem o scăpare nici în dotarea gimnasilor noastre actuale cu internate gratuite ori semigratuite. O înlesnire individuală pentru tineri și familie va fi, dar' nu un progres pentru popor și națiune. Să nu ajungă lucrurile și la noi ca în școalele normale (pedagogii) din România, de-a crește și forma pe învățătorul dela sate în internat cu baie, calorifere și lumină electrică, ca după absolvire, ca învățător, să fie silit

să locuiască în bordeiu și să profeseze știința și educațiunea într'o hurubă, ce stă în fie-care moment să se dărime pe el, și să nu poată eși din curtea școalei de glod și noroiu. Instituirea unei *meses gratuite* cu mâncare caldă odată pe zi, poate ar fi cea mai nimerită, ar satisface și fisicului și nu ar degagia nici pe tiner și familie de ori-ce grije de viitor și ar oțeli numai aptitudinea și energia proprie. Cestiunea cuartirelor s'ar putea regula și altfel, fără de internate.

Chiar și cercurile diriguitoare ale instituțiilor noastre fundamentale, vor trebui să-și dea bine seama la conferirea de stipendii, cui și pentru-ce anumite scopuri și specialități dau dânsesele stipendiile, și dacă cu formarea de judecători *pentru Secuime și Slovacime* și de profesori și ingineri pentru România și Macedonia, etc. își ating scopul ori ba? Apoi dacă în loc de a forma oameni cu pretențiuni mari în societate, pe cari ei în urmă nu le pot satisface nici-odată, nu ar fi care mai nimerit de a încuraja acele profesii, cari sunt mai aproape de trebuințele poporului?!

Aceste cred, că nu ar putea fi mai bine îndreptate, decât spre acele ramuri, unde sunt în contact direct și nemijlocit cu poporul nostru: medicina, seminariile preoțești, preparandiile, apoi pentru cestiunile economice și în vederea de a pregăti buni profesori și măestri pentru școalele profesionale. Cu alte cuvinte conferirea stipendiilor să meargă paralel cu organizațiunile noastre sociale. Și nu aceea să ne rețină, că am fi fost totdeauna lipsiți de școale profesionale și că ar fi așa de greu de a le înființa și susținea, ca de ex. un gimnasiu, o școală reală etc. Cele mai multe școale profesionale inferioare ar putea fi înființate în vederea rentabilității, ca după câțiva ani de funcționare să ajungă a-și suporta însele spesele de întreținere.

AGRICULTURA

Două recolte (roade).

Pe când a treia parte a agrilor nostri rămâne an de an ogor, care nu aduce aproape nici un folos, în unele țeri oamenii, nu numai că nu vreau să mai știe de ogor, ci ei caută cu tot înadinsul chip și fel să iee câte două recolte în același an. Îndeosebi agricultorii nemți fac întrebuintă de modul acesta de cultură.

Între săcarea de toamnă, s. p., ei sămână morcovi uriași (*Daucus carotta*). Spre acest sfârșit aleg locurile bine îngășate și dela fire cam jilave, pe cari le ară afund și săcarea o sămână în șiruri rari.

Sămënța de morcovi amestecată cu nēsip se sămână primăvara de timpuriu printre săcară, împrăștiindu-o cu mâna.

După secerat săcarea o leagă snopi, dar nu o mai clăesc, pentru-că morcovii de sub clăi ar peri. Ear' după căratul săcării locul se grapă și sapă cu mașina de săpat. Pe urmă se răresc și plivesc pe unde ar fi prea deși. Dacă săcarea ar fi prea ținut în loc dezvoltarea morcovilor, înainte de săpat se preșără la hectar ($1\frac{3}{4}$ jugăr) câte 100 kg. salitră de chili și câte 250 kg. acid fosforic (îngrășeminte chimice sau măestrite), cari ajută foarte mult dezvoltarea morcovilor.

FOIȚĂ

Intâlnirea

de
IVAN TURGHENIEF

(Urmare)

Eu m'am uitat curios din ascunzișul meu la el. Imi făcui o impresie rea. După înfățișarea lui părea a fi lacheul blasat al vre-unui bogătaș tînăr. Imbrăcămîntea lui da pe față pretenția de a fi de gust și de o elegantă neîngrijire: avea un pardesiu alămiu, de bună samă al stăpânului său, încheiat până sus, o cravată roșie cu horbot liliachiu și o căciuliță de catifea neagră, cu galoane aurii, trasă pe frunte. Gulerul elb al cămeșii îi sgăria fără milă urechile și-i tăia obrajii, ear' mânecile-i scrobite îi acopereau pe jumătate degetele-i strîmbe și roșii, împodobite cu inele de

Morcovii se scot pe la sfîrșitul lui Octombrie, de pe un hectar 250 — 300 măji metrice. Cu chipul acesta se agonișește pe sama vitelor mult nutreț pentru iarnă, și pămîntul nu rămîne prea slăbit prin modul acesta de cultură.

Causele sărăcirii micilor agricultori.

Că micii agricultori (plugari) scapă pe zi ce merge, nime nu se îndoeste. Și e trist și păgubitor, că clasa aceasta, cea mai număroasă dintre toate clasele societății, dă mereu înderēt, când ea ar trebui să înainteze neînterupt în avere; pentru-că ea dă dările cele mai multe în bani și de sînge, ea scoate din pămînt pânea și materiile pentru locuință și imbrăcăminte și peste tot ea poartă cele mai multe și mai grele sarcini. Dacă plugărima va scapă și pe viitor, ea nu va mai putea să birue greutățile, și în acest cas are să fie rēu de toți, de mari și mici, de bogați și săraci.

Cari sunt causele sărăcirii crescînde a plugarilor?

Între aceste în locul întăiu este: luxul (fala sau mândria), care odinioară era aproape necunoscut de poporul sătean, ear' acum ucide atît pe orășeni cît și pe săteni.

Micii plugari se întrec unii cu alții în lux cu prilegiul pomenilor și ospețelor. Câți plugari de rînd nu cumpără cu prilegiul îngropăciuni-

aur și de argint, cu flori de »nu mē uita« în peatră albastră. Fața sa rumenă, proaspătă, obraznică, era una dintre acele mutre, care, după cāt am putut băga de seamă, sunt mai totdeauna nesuferite bărbaților, dar' care din nenorocire plac foarte adeseori femeilor. Se vedea cāt de colo că se silea să dea trăsurilor sale grosolane o expresie disprețuitoare și plictisită, neconținut clipea din ochii săi micuți, suri-lăpturii, încreția truntea, strimba gura, căsca silit și cu un gest elegant, deși cam neîndemănatec, și netezia pērul roșcovan și țepos de pe tēmples, sau își suceia fulgii bălai de muștață, cari îi mijeau deasupra buzei sale groase, cu un cuvēt: se plictisea îngrozitor. Începui să se plictisească îndată ce zări pe tînēra țerancă care-l aștepta. Incet și cu pași mari se apropie de ea, se oprī, înălță umerii, viri amēndouē mînile în

lor rachi cu feriile, nu coc colaci din gălete de grâu și nu taie cātē o oaie și mai multe galițe? Astfel că numai cheltuelile de felul acesta se ridică la mai multe zeci de floreni, fără a mai calcula cheltuelele neapērat trebuincioase pentru: copârșeu, plata preotului, ș. a., cum și cheltuelile, adesea foarte mari, și timpul perdat în decursul boalei, și marea pierdere prin trecerea din viață a mortului, pierdere, care uneori nu se mai poate repara. Și dacă moartea te-ar găsi barem pregătīt! Dar' nici poveste. Pe cei mai mulți casurile de moarte îi întimpină fără un ban, adesea fără bucate, fără nimic. Pentru-că să se facă destul trebuințelor nu e alt mod decăt împrumutarea, fie dela cutare cămătar, fie dela bancă. Câte-o îndatorire de felul acesta este începutul sărăcirii micului plugar.

Tot așa nuntele se fac cu mari cheltueli, cari adesea trec peste puterile celor-ce le fac. Se chiamă zeci și sute de oaspeți, cari trebuie umpluți cu mîncări și beuturi, și pe deasupra lăutari cātē 3—4 zile. Sărăcii se întrec cu bogații în cheltueli fără cap și D-zeu: haine scumpe, cārpe de mătasă, peptar de barșon ș. a. Pe urma acestor petreceri îndelungate și costisitoare, atît părănții mirelui, cāt și ai miresei de obicei se aleg cu datorii după cap.

Dacă s'ar face și cu prilegiul nuntelor numai cele neapērat trebuincioase, încunjurându-se luxul, negreșit s'ar împedeca în mare parte și sărăcirea.

buzunarele pardisiului și, abia învrednicind pe sērmana față cu o privire scurtă și nepăsătoare, se trânti pe jos.

»Ești de mult aici?« începui el, urmând a privi la o parte clătînând piciorul și căscând.

Fetița nu putui să-i răspundă îndată.

»De mult, Victor Alexandrici, zise ea în sfîrșit cu glas slab.

»A! El își scoase căciulița, își netezi cu eleganță pērul seu trezat, care creștea dela jumătatea frunții, și privind cu demnitate în jur își acoperi cu grije capul seu prețios. »A, uitasem cu totul. De altfel a și plouat.« Și, căscând din nou: »Sunt așa de ocupat, că nu mē pot gāndi la toate și apoi mai e și boerul supărăcios... Māne ple-cām...«

»Māne?« strigă fata atîntind asupra lui o privire speriată.

Este de dorit, ca plugarii nostri să se lumineze tot mai mult asupra însemnătății îngropăciunii și nuntei. Atât asupra uneia, cât și asupra celeilalte trebuie chemat darul și binecuvântarea lui D-zeu, ceea-ce o face preotul. Pomana și ospetul sunt lucruri de a doua mână. Ele pot să și lipsească și mai cu seamă e de dorit ca să se restrângă în margini tot mai înguste. În anumite împrejurări, credem că e mai plăcut lui D-zeu a trece peste ele. Îndeosebi unde ele nu se pot face fără înglodare în datorii, e faptă vrednică de laudă a le scoate din obicei.

Cea mai mare cauză a sărăcirii este *rachiul*. Sate mari abia pot susține o biet de școală cu un învățător, care numai cu chiu și vai o duce de pe o zi pe alta; dar' în același timp cele mai multe sate susțin câte 2—3 cârcime și totatăți cârcimari. Și apoi cine știe că beutorii pătimași de rachiul totdeauna o sfârșesc rău, pentru-că rachiul este vătămător sănătății trupesti și sufletești. Urmele stricacioase ale necumpetului în beutură se arată ca un blăstēm în copiii de copii, în formă de boale, timpire, prostie, ș. a. Cei mai mulți beutori devin nehnarici de lucru, se îndatorează, își prăpădesc averea și copii lor ajung cerșitori. Cei mai mulți întemnițați fost-au odinioară oaspeții zilnici ai cârcimelor.

Parte mare a agricultorilor află desfătare în cârcimă. Și nu e mirare. Cârcima azi e la modă. În orașe toate

»Măne?... na, na, na, rogu-te«, continuă el cu grabă și cu mânie, văzând-o tremurând întreagă și plecându-și capul. »Te rog, Aculino, să nu-mi plângi. Știi că nu pot să sufăr plânsul« și încrețindu-și nasul bocârnat: »Sau plec îndată... Ce prostie-i și asta, să te smorcăi?«

»Nu, nu, n'am să plâng«, zise repede Aculina, abia putându-și înghiți plânsul, și după o pauză scurtă continuă: »Și așa măne pleci... Și când va da Dumnezeu să ne mai vedem, Victor Alexandrici?«

»Ne vom mai vedea noi. Dacă nu la anul, atunci mai târziu. Boerul, mi-se pare, vrea să între ear' în slujbă în Petersburg«, zise el rar și rostind vorbele cam pe nas. »Dar' poate că avem să mergem și în străinătate.«

»Ai să mă uiți, Victor Alexandrici«, zise Aculina tristă.

clasele societății caută desfătare și petrecere în cârcimă și cafenele. Cărturarilor dela sate aproape pretutindenea caută de asemenea petrecere în cârcimă; ear' pe urma lor și plugarii, dela un timp chiar și femeile, și mai cu seamă Dumineca și în sărbători. Și ce să le faci? Bibliotece populare nu avem, decât unde și unde. Predici aveau bine întocmite se țin rar, prelegeri populare și mai rar; în multe locuri nu se țin de loc nici predici nici prelegeri instructive. În lipsa hrănilor sufletești din aceste bibliotece, în lipsa predicilor și prelegerilor, plugarul se adapă cu rachiul în cârcimă, deprinderile lui rele cresc și se înmulțesc. Nici nu se poate altfel, până când nu ne vom înarma din creștet până în tălpi contra tuturor obiceiurilor și deprinderilor rele și până nu vom pași cu toată hotărârea la luptă crâncenă contra lor.

De sine se pricepe, că prin lege, și mai cu seamă prin lege, încă s'ar putea face foarte mult contra deprinderilor rele ale poporului și contra sărăcirii lui.

Cât bine n'ar aduce, s. p., o dispozițiune (poruncă), prin care s'ar opri cu totul vinderea beuturilor Dumineca și în sărbători, cum de fapt se întâmplă în Anglia, Svedia și Norvegia, unde cârcimile se închid cu totul în aceste zile? Dar' și până vom fi fericiți și noi cu o astfel de lege, va fi bine să ne facem înșine lege. Să facem însoțiri de conținere dela beuturi, și cele mai de

»Nu, de ce? N'am să te uit. Dar' să fii cuminte, să nu faci prostii și să asculti de tatăl tău... N'am să te uit, nu-u!« Și, întinzându-se liniștit, căscă din nou.

»Să nu mă uiți, Victor Alexandrici«, se rugă ea. »Eu te-am iubit atât de mult, pentru dumneata am dat tot... Zici că să ascult de tatăl meu, Victor Alexandrici!.. Dar' cum pot să ascult de el...?«

»Ce?« Vorba asta părea c'o rostește din pânțele, pe când se întinse pe spate și-și puse mâinile căpătâi.

»Dar' Victor Alexandrici, însuși știi că...«

Deodată tăcu. Victor se juca cu lanțul de oțel dela cias.

»Aculino, tu nu ești fată proastă«, zise el în sfârșit, deaceia nu vorbi prostii. Eu îți vreau numai binele, mă înțelegi? La urma urmelor, tu ești deș-

căpetenii petreceri să ne fie Dumineca și în sărbători cetitul, ascultarea Sf. liturgii și a prelegerilor, ce ar trebui să se introducă în toate comunele noastre. Cu chipul acesta s'ar răspândi lumină în toate părțile și în locul sărăciei s'ar împământeni bunăstarea.

Altă cauză a sărăcirii în multe comune a fost și este *comasarea*, dealtfel foarte bună și folositoare. Cu comasarea s'au făcut cheltueli mari pretutindenea. În multe locuri nu s'a lăsat barem pășune comună. În urma acestui mod de împărțire, cea mai mare parte a micilor proprietari nu mai pot ținea oi și porci, animale atât de folositoare în economia casei. Cu economia schimbătoare, ce ar trebui să poarte pe moșia comasată în o tablă sau două, nu au fost deprinși; astfel, până a se deprinde cu o economie mai înțeleaptă, micii plugari au început a da îndărăt.

Peste tot comasarea e bună; dar' atîrnă dela alegerea celui mai bun mod de împărțire a pământului. Dacă cutare grof sau baron își comasează întreg bunul său într'o tablă, și încă la loc unde-i cere inima, aceasta e tot ce se poate mai bun. Pe calea aceasta poate să fie mulțumită și o parte din micii plugari, cari adecă au căpătat loc bun, la poziție potrivită. Cei-ce însă primesc într'o tablă loc slab și îndepărtat de comună, chiar și dacă ar fi mai mult, trebuie să dea îndărăt. Peste tot pentru micii proprietari rar se potrivește

teaptă, nu ești de tot țerancă, cum s'ar zice; și nici mamă-ta n'a stat între țerani. Dar' n'ai nici o învățătură, de aceea trebuie să m'asculti, când îți spun eu ceva.«

»Dar' e grozav, Victor Alexandrici.«

»E-e, astea-s fleacuri, draga mea; așa grozav? Dar' ce ai aici«, continuă el aplecându-se spre ea, »flori?«

»Flori«, răspunse Aculina mahnită. »Astea le-am cules pe câmp«, continuă ea înviorându-se puțin, »sunt bune pentru vițeii, și asta-i un fel de cânepă, de care se pune pe umflături... Uite ce floricecă minunată, de când sunt n'am văzut așa floare frumoasă! Uite »nu mă uita« și uite tufanică... Ear' astea le-am cules pentru dumneata«, zise ea, scoțând dintre flori un mănunchiu mic de vinețele, legate cu un fir subțire de iarbă, »vrei?«

comasarea într'o singură tablă; la unele comune ea isbutește mai bine în două table, la altele în trei, după firea hotărului. Pășunea îndeobște nu poate fi decât folositoare pentru micii plugari. Locuitorii multor comune, unde nu s'a nimerit calea cea mai potrivită, sărăcesc mereu și trebuie să iee lumea în cap.

Sunt apoi multe rele mari, cari le săvârșesc cărmuitorii comunelor. În executarea (împlinirea) legilor, nu e îndoială, se fac multe abateri. O lege poate fi cât de bună; dacă ea însă nu se îndeplinește în spiritul (după gândul) legiuitorului, poate avea urmări cât de rele. Astfel de abateri se întâmplă destule față cu încassarea (strângerea dărilor), cu înmulțirea aruncurilor comunale, etc. Cât de folositor ar fi, s. p., dacă aceste din urmă nu ar trece peste 30%, și dacă această dispoziție s'ar prevedea în lege.

Cămătuirea încă este o cauza însemnată a sărăciei poporului. Îndeosebi cămătuirea pentru bucatele împrumutate. Cine dă împrumut primăvara o ferdelă de bucate ca toamna să primească două, ori și ca după două terdele să primească trei și o zi de lucru, etc., acela trebuie să se îmbogățească, ear' datorașii să devină calici, să ajungă la sapă de lemn.

Băncile vor slăbi cu timp cămătăria. Dar' magazinele de bucate, ce ar avea de ținută ajutorarea școalei și bisericii, cum și împrumutarea în con-

Victor întinse mâna a lene, le luă, le mirosi nepăsător și începuse să le învârtească printre degete, privind gânditor și cu gravitate în sus. Aculina se uita la el... În privirea ei tristă era atâta gingașe lepădare de sine, atâta slugărnicie cucernică și atâta iubire! Li era teamă de el și nu cuteza să plângă acum când își lua rămas bun dela el și când îl vedea pentru cea din urmă-oară; ear' el zăcea și se întindea ca un sultan și se lăsa cu sumeție să fie adorat. Eu mă uitam cu necaz la fața lui roșie, pe care, afară de nepăsarea silită, se zărea închipuiala îngâmfată și fără margini. Aculina era atâta de frumoasă în clipa aceea! Sufletul ei întreg și-l desfășura înaintea lui, increzătoare și pătimăse, se alipea de el, îl desmierda, ear' el... el arunca vinețelele pe iarbă, scoase din buzunarul de sus al pardesiului un monoclu

diții priincioase, ar putea să înlesnească doară și mai mult agonisirea bucatelor pe seama celor lipsiți.

Altă cauză a sărăciei crescânde a micilor plugari se poate adscrie împregiurării, că peste iarnă nu pot câștiga aproape nimic. Din Noemvrie până în Martie, adevărat timp de cinci luni, tot ce ei pot face este, că ved de vite, aduc lemne și cară gunoii. Ce bine ar fi, să știe micii plugari vr'un ram de meserie! Ce bine ar fi să știe găti unele lucruri de lemn pentru sine și pentru alții, ce bine ar fi să știe împleți corfe de nuele, coșnițe de stupi și coșuri de căruțe, sau apoi felurite obiecte din papură! Cu chipul acesta ar putea câștiga câte ceva și în timpul iernii, n'ar avea prilej să petreacă timpul cu îndeletniciri nefolositoare: în cârciumă, la cărți și în minciuni, cheltuind mereu din cele adunate în timpul verii, nu arare-ori înfundându-se în datorii.

Păgubitoare în urmările sale este și purtarea greșită a economiei. Totala nelucrare sau numai în mod foarte necorespunzător a grădinilor de pomi și de legumi, nesocotirea aproape cu desăvârșire a plantelor de nutreț, ca lucerna, trifoiul, napii de nutreț ș. a., lăsarea ogorului, necultivarea soiurilor aievea prețioase de animale de casă, necultivarea stupilor și vermilor de mătasă, etc., toate aceste sunt cauze mari și însemnate ale stării nepriincioase a micilor plugari.

Nici tovărășiile economice

prins într'un cerc de bronz și căută să-l înțepenească în ochiu; dar' ori-cât se strimba ca să-l țină, sbârcind obrazul și nasul, sticla luneca mereu și-i cădea în mână.

»Ce-i asta?« întrebă în sfârșit Aculina mirată.

»O lornetă«, răspuse el cu gravitate.

»Pentru ce-i?«

»Ca să vezi mai bine.«

»Dă-mi-o!«

Victor se încruntă, dar' i-o dădu.

»Bagă de seamă să n'o spargi!«

»N'ai frică, n'am s'o sparg,« și o duse sficioasă la ochiu. »Da nu ved nimic«, zise ea cu naivitate.

»Trebuie să închizi ochiul«, grăi el cu glasul unui dascăl nemulțumit. Ea

de tot felul, atât de bogate în urmări folositoare pe unde se ivesc, nici aceste nu iau ființă decât ici-colea. Cu ajutorul acestor tovărășii s'ar putea purta luptă strașnică în contra sărăciei; nici un om luminat nu trage la îndoială folosul tovărășiilor pentru agonisirea mai cu înlesnire a mașinilor economice, pentru valorisarea bucatelor, a vinului, a lapteului, ș. a. Iată tot atâtea căi și moduri de a îmbrânci sărăcia și necazurile.

Nu de mai puțin folos are să fie plugarilor și ținerea numai a sărbătorilor, ce le poruncește biserica, nu și cele câteva zeci de sărbători băbești. Dacă suntem creștini, apoi să ținem la porunca bisericii. Vremurile sunt prea grele pentru a praznu și acum s. p.: Marța dintre tunuri, Pălia, Foca, și alte zile opăcite, cum și multe Marți și Vineri de peste an.

Și pe câți nu i-au dus la sapă de lemn procesele sau judecățile? Din judecăți ambe părțile se aleg de obicei numai cu pagube.

Ar mai fi de spus încă și alte multe cauze, cari pricinuesc sărăcirea micilor plugari. Dacă însă s'ar îndrepta și numai o parte a celor înșirate, de sigur lucrurile ar lua altă față, plugarii nostri ar da înainte, și nu înderēt ca racul și n'ar mai fi vorbă de a lua lumea în cap,

ROMUL SIMU

închise ochiul, înaintea căruia era monoclu. »Nu pe ăla, nu pe ăla, proasto, pe celalalt!« strigă Victor și nedându-i răgaz ca să-și îndrepte greșala, îi luă sticla.

Aculina se înroși, zimbă și își întoarse capul.

»Se vede că nu-i pentru d'alde mine!« zise ea.

»Se vede, zău!«

Sărmana tăcū și oftă din adânc.

»O, Victor Alexandrici, cum are să-mi fie fără dumneata!« zise ea earăși.

Victor își șterse monoclu cu pulpana pardesiului și îl băgă earăși în buzunar.

(Va urma.)

STUPĂRIT

Coșnițele mixte.

Cetitorii „Bun. Econ.“ știu, că coșnițele, de cari aproape toți stuparii noștri se folosesc, le-am numit imobile, ear' cele de scândură și înlăuntru cu rame le-am numit mobile. Coșnița mixtă are o parte din coșnița imobilă și o parte din cea mobilă, adică ține mijlocul între aceste două feluri de coșnițe; o coșnița imobilă se poate ușor schimba în coșnița mixtă. Anume: coșnița de nuele se rătează mai în sus de jumătate, și deasupra ei se așează o lădiță cu rame mobile. Coșnițele imobile de paie sau papură, fiind bine făcute, se pot și mai ușor desface în două sau trei părți, pentru a se așeza deasupra lor o lădiță sau coșnița mobilă.

Mult mai bine e însă, când nu mai umblăm cărpind ci, în vederea țintei bune, ce voim a ajunge, ne vom întocmi din capul locului și câteva coșnițe mixte, și anume acum în ajutorul roitului.

Cei-ce gătesc coșnițele obicinuite de nuele, tot așa de ușor pot face și o coșnița trunchiată.

Anume într'un cerc rotund (deasupra) se vor împlânta fusceii, și se va urma cu împletitul. Lădița, ce e de-a se așeza pe coșnița astfel gătită, trebuie încredințată spre a fi săvârșită de un mésar. Indesebi cea de muștră trebuie făcută cu îngrijire de un mésar priceput la facerea coșnițelor. Fără a împina cine știe ce greutăți și cheltuele. Trecerea din coșnița imobilă în cea mobilă (deasupra) trebuie să se facă prin gratia lui Haveman, ca să nu poată trece și matca.

De ce sunt bune coșnițele mixte?

Ele nu sunt nici pe departe așa scumpe ca coșnițele mobile, astfel că poporul și-le poate agonisi cu înlesnire.

Cu ajutorul lor împuținăm roirile prea numeroase și îi dăm de lucru stupului, care a umplut coșnița de faguri și miere, sporind cu chipul acesta câștigul. Ceea-ce albinele adună în lădiță se poate scoate ori-când, vara sau toamna, și li-se pot pune de nou rame goale sau faguri pentru a-i umplea cu miere. Albinele n'ar mai trebui ucise. Cu o cale se poate face pe nesimțite trecerea dela coșnițele imobile la cele mobile.

Precum se vede, coșnițele mixte sunt de mare însemnătate în stupărit și astfel vrednice de a se face încercări cu ele.

Mulți pun adaus la partea din jos a coșniței imobile. Acest adaus însă nu e de nici un folos, din contră e păgubitor; pentru-că aici albinele de obicei fac numai faguri de trântori. Prăsiindu-se cu chipul acesta mulțime de trântori, ei mistue foarte multă miere și, de sine se pricepe, aceasta e în dauna stupului. De aceea adausurile trebuie puse deasupra și nu dedesupt.

R—u.

ȘTIRI DE TOT FELUL

Producțiunea meseriașilor noștri, dată Sâmbăta trecută, a fost cel puțin tot atât de reușită ca cea dela prinderea postului, ba putem zice că și mai reușită. I'au ajutat și piesele, căci »*Idil la țară*« e o piesă franceză plină de spirit și de haz. Rolurile principale în această piesă le-au avut dl P. Banciu, tipograf, ca pensionar ce s'a retras la țară să pauzeze nițel în liniște, cu soția sa; rolul soției l'a avut d-șoara Safta Adănescu, o soție jaluză grozav, și pe care jaluzia o face adesea teribilă și pururea nemulțumită și șicanătoare. Atât dl Banciu cât și d-șoara Adănescu și-au jucat rolurile într'adevăr foarte bine. Au și fost bogat răsplățiți cu aplauze de public. Asemenea bine au jucat d-nii Rusalin Ionescu, Petru Muntean, Iuliu Muntean, P. Tâmpa, P. Mihălțan și d-șoarele Roza Rațiu și Catinca Rus, cari însă au avut roluri mai mărunte.

În »*Otravă femeiască*«, a doua piesă, rolul principal l'a avut d-șoara Valeria Groff, ca tinără soție a redactorului Tiberiu Câmpean (dl P. Banciu). D-șoara Groff a jucat foarte bine pe soția tinără, care în iubirea ei viuă își teme ori-ce pas, ori-ce întârziere prea mult a tinărului soț prin redacție, pentru-ce când vine îi face scene desperate de jaluzie, până să lămurește lucrul, când apoi fericită îl îmbrățișează pecetluind pacea cu un sărut. Dl Banciu, »redactorul«, a jucat tot așa de bine ca și în piesa întâia. Rolurile secundare le-au avut d-nii Rusalin Ionescu și Constantin Budoiu, cari le-au îndeplinit și dênșii spre deplină mulțumire.

Diletanții au fost viu aplaudați, și

merită toată încurajarea. Au fost instruați de dl C. Baicu, cu care împreună pot fi mulțumiți de succesul avut. Dacă speșele cu aranjarea în sala frumoasă dela hotel »Transilvania«, n'ar fi prea mari pentru atari producții, producția, cu încassările ce a avut, avea și un succes material mai frumos.

Starea sămănăturilor în Țară.

Deși, în unele regiuni, vegetațiunea e în întârziere din cauza frigului, ear' pământul la suprafață, cu toate micile ploii ce căzură în ziua de Paști, mai are nevoie de umezire, cu vânturile ce am avut, situațiunea sămănăturilor e bună; p'allocurea, unde grânele sunt mai dezvoltate de cu toamnă, e chiar excelentă.

Mai vântos sămănăturile de primăvară și în special cele mai târziu făcute și netăvălugite, au nevoie, în multe părți, de ploii îmbelșugătoare. Tot astfel și grânele de toamnă, mai revărsate, mai mici.

Colzele și Navetele intrate mari în iarnă sunt pline de făgăduinți, pe când cele mici, târzi și rari, mare parte s'au întors sau se ară din nou, punându-se ovės, porumb și alte plante de nutreț.

Insectele stricătoare s'au ivit în rapițele cultivate, mai vântos pe unde e obiceiul a se semăna în fiecare an în apropiere colze și navete. În această primăvară, cu toată goana ce li-s'a dat, stricăciunile au fost destul de însemnate.

Porumburile, au început a se semăna înaintea Paștilor, d'acum trebuie să se sfârșească, cu zor, sămănatul lor. Tot astfel cu plantele de nutreț, cu sfecelele furagere și cartofii.

Înul semănat în Martie e frumos, acum e prea târziu a se mai pune la câmp această plantă uleioasă, dar' e timpul pentru cânepă.

Manevrele cele mari, „impărătești“, se vor ținea ăstan dela 10 până la 18 Septemvrie în unghiul Dunărea — Drava. Maiestatea Sa Regele va sosi deja în 10-lea Sept. în Miholjac. La manevre vor lua parte corpul 13 și 14 și unele părți din al 5-lea. Este interesant, că nu mai puțin de 3 divisiuni de honvezi vor lua parte la aceste manevre.

O crimă oribilă s'a petrecut în noaptea de Luni spre Marți din săptămâna trecută în comuna Scheuș,

(Bănat) Anume fochistul dela moara de vapor de pe moșia din Visag, Ioan Stanciu, venise să petreacă sărbătorile Paștilor în cercul familiei sale în Scheuș. Aci aude că în acea oră i-a perit o capră. Stanciu mergând să anunțe cazul la poliție, câțiva oameni necunoscuți i-au eșit în cale și cu niște cuțite ascuțite l-au spintecat și tăiat în modul cel mai grozav! Făptuitorii bestiali au răsuflat apoi corpul îmbucătățit departe prin țarină, unde s'a aflat abia mănăzi. O comisiune din Logoj s'a prezentat la fața locului spre a întreprinde pași pentru a găsi pe făptuitori.

Alegere de preot. În 10/23 Aprilie a. c. a fost la Almașul-mic (tractul Orăștiei) alegere de preot. A fost ales dl Nicolau Todea, cleric absolut.

— Ear' la Dâncul-mare a fost ales săptămâna trecută, în locul d-lui Ch. Teacoș, retras, clericul abs. I. Cotruș. Îi felicităm și le dorim noroc în cariera de preoți.

Originea viorelei. După o povestire din timpuri străvechi, întâia viorică a răsărit din urma piciorului zeiței primăverii. O istorie orietală spune că viorelele au răsărit din lacrimile lui Adam vărsate de mângâierea ce l'a cuprins când arhanghelul Gavril i-a vestit în numele Domnului Dumnezeu ertare și grație pentru păcatul său. O povestire grecească explică originea viorelor în chipul următor: Zeul Apollo prinsese slăbiciune pentru cea mai frumoasă din frumoasele fice ale zeului Atlant, și voia cu ori-ce preț să o aibă. În acest scop odată s'a luat după ea s'o prindă, ear' fata a fugit la Joe și a cerut s'o apere de poștele lui Apollo. Lui Joe i-s'a făcut milă de castitatea fetei și a schimbat-o în viorică. De aceea crește viorica de regulă în locuri umbroase, scutite de arșița soarelui.

„Consum“, societatea comercială din Blaj, și-a ținut în 6 Aprilie adunarea generală. Au luat parte 29 acționari, cu 316 acțiuni și 195 voturi. Din bilanțul prezentat „Unirea“ dă următoarele date: capitalul social a fost de 76494 cor., depositul de mărfuri aproape de 150 mii cor. debitorii 34.144.03, ear' creditorii 541.08.43 Profitul curat a fost de 272.95 cor., pe care adunarea generală a hotărât să-l treacă an. viitor. Direcțiunea a propus, ca pe cum nici în trecut, așa nici pe viitor să nu se voteze marce de prezență, până ce societatea se va reculege din criza prin care trece, provenită din rigoarea cu care s'a făcut inventarul la sfârșitul anului trecut. Vânzarea a fost în an. 1900 de 24408.61 cor. Raportul direcțiunii prezentat adunării, a fost luat spre știință. În direcțiune

s'au ales membrii: Gavril Pop, Dr. Ales. Pop, Sim. Muntean și Brut Hodosiu.

Poporațiunea Sârbiei. Din Belgrad se anunță, că din datele recensământului reiese, că Sârbia are azi 2,535.066 locuitori. În cei cinci ani din urmă s'a sporit cu 181.286. Numărul locuitorilor Belgradului e de 70.516.

O familie numeroasă. În Iecia mică (comit. Torontal) zilele acestea a fost înmormântată o bătrână femeie, care a trăit 88 de ani. În jurul cosciugului bătrânei erau grupați 77 urmași direcți: fiii, ficele, nepoții și strănepoții ei. Numeroasa familie reprezintă mai mulți preoți, apoi angloiați de stat, învățători, farmaciști, militari, studenți, măcelari, pălărieri, fauri, tinichigii, butnari, măsari, friseri, pantofari, plugari, lăcătuși și un musicant.

Maimuțe fabricante de oale. O bandă de maimuțe, în călătoria lor dela un munte la altul, spune un ziar englez, trecură pe lângă un sat. Niște băeți le spăriară și atunci maimuțele în fuga lor cu puii în spate, scăpară mai multe vase mici de pământ, având câte o gaură mică drept gură. Spărgând aceste vase, sătenii aflară în ele două feluri de vin: unul de culoare roșcată, altul de culoare verde, făcut dintr'un fel de dudge de munte.

Se crede în acea țară, că maimuțele își adună acest soi de vin, pe care îl fabrică ele însele, spre a avea ce să bea eara când inghiață apa. Doctorul Macgovan citează și alte fapte la fel: locuitorii din țara Shekanig spun, că maimuțele din pădurile lor strivesc fructele în petrii găunoase, pe cari le pleacă apoi la o parte și astfel toarnă vinul în vasele de pământ. De altfel sunt cunoscute povestirile călătorilor Stanley și Jophson, cari au întâlnit pe malurile lacului Albert o ceată, ca un sat, de maimuțe, cari întrețineau focul furat dela indigeni și băteau prin pădure o tobă de asemenea furată.

Un împărat care se-și omande însuși statua sa pentru Pantheon, asta nu s'a mai văzut până acum! E bine împăratul Germaniei voește să dea acest exemplu. Nu numai că a ales pe profesorul Begass să-i facă statua, dar i-a ordonat el însuși gestul, alura, expresia, până la cele mai mici detalii

ale monumentului. Wilhelm al II-lea vrea să fie reprezentat cu capul gol, sprijinindu-se cu o mână pe sabie, ear' cealaltă ținând mantaua Vulturului Negru, aninată de umerul seu. El privește în depărtare și pare inspirat. S'ar zice, că se prepară să țină un discurs. Statua, care va avea trei metri de înălțime va fi dată de suveran Pantheonului din Barmen. Ea va fi lucrată în marmoră de Carrara.

Plantațiuni de teă și bumbac în Ungaria. Ministrul de agricultură a dispus să se planteze în podgoriile școalei agricole din Keszthely douăzeci și patru tufe de teă caucasiană, cum și plantațiuni de bumbac, pentru a se constata în cât este acomodată clima din acele părți ale țerei pentru cultivarea acestor plante.

Oraș milionar. Conform raționinilor pe anul trecut ale orașului Alba-regală, încheiate săptămâna trecută orașul avea la finea anului 1900 avere în valoare de 10,696.564 coroane. Datoriile erau 2,437.135 coroane; deci averea activă curată reprezenta 8,259.429 coroane.

Un bolnav, care fuge. În Cluj s'a întâmplat zilele acestea o moarte tragică. Profesorul privat universitar Dr. Szabó Gyula era bolnav de pneumonie Mama lui, care îl îngrija, obosită de lungile vegheri la patul bolnavului, în noaptea de Sâmbătă s'a retras, ca să se odichnească și a dat în grija servitoarei păzirea bolnavului. Din precauțiune ea încuie și ușa. Câte-va momente după retragerea doamnei, bolnavul se sculă din pat și văzând că pe ușe nu poate eși, a deschis fereastra și din odaia din parter eși în curte. Servitoarea l'a lăsat să meargă. Bolnavul porni spre localitățile unei societăți de popice, pe dealul Hazsongard, unde ajungând căzu jos și muri. Înmormântarea i-s'a făcut Marți.

Un munte în flacări. Un fenomen geologic foarte curios s'a produs între Decazeville și Crausac. E vorba de un munte, numit muntele lui Montet, care arde ca un adevărat vulcan. Înălțimea sa e de aproape 130 metri, ear' suprafața destul de întinsă.

Istoria locală spune, că el avea ordinioară 18 cratere (guri de foc) cari

astăzi nu formează decât unul. În timpul zilei, focul este nevăzut, noaptea spectacolul e înspăimântător. Pământul răsună sub pașii visitorului, care aude foarte bine vuetul din lăuntru al muntelui și simte bine, cutremurile. Animalele fug din acest straniu teren. Micul Vezuv viu e așa de veacări, el arde cu o vioiciune extraordinară.

E în deobște cunoscut atât în patrie cât și în afară, că sēmēntele economice și de grăd. ale lui Mauthner sē liferează pe de trei ori atâtea ca alte sēmēnte. Îndeoseb excelente sunt sēmēntele impregnate de napi ale acestei firme, provēzute ca marcă cu o stea, care nu e a să confunda cu alte marce asemēnătoare și totuși neconținend sēmēnte de napi impregnate. Sēmēntele lui Mauthner sunt de un preț neîntrecute și economii fac foarte bine dacă își procură sēmēntele dela E. Mauthner (Budapesta).

7-8

Incă o mare tâlhărie s'a descoperit de curēnd, în orașul Vesprim, la o bancă ungurească industrială de acolo. În timp de 15 ani necontentit s'au sēvirșit defraudări, pe când bilanțul totdeauna s'a presintat acționarilor în cifre falsificate (frumoase dar' mincinoase, nu mici dar' solide ca la noi), așa, că banca a ajuns în prăpastie. În cea mai mare parte sunt păgubiți mici industriali, servitori și zileri, cari 'și-au perdut acolo toată agoniseala. S'a pornit aspră cercetare și în oraș e o spaimă generală. Vor fi deținuți mai mulți funcționari de-ai înșoțirii.

Comitetul de redacție:

Președinte: **Dr. Ioan Mihu.**

Membrii: **Dr. St. Erdelyi, Ioan Mihaiu Danil David și Constantin Baicu.**

Din însărcinarea Reuniunii Economice, pentru editură responsabil: Ioan Mihu.

Redactor respons. **IOAN MOȚA**

Sz. 326-1901. végrh.

1-1

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a hátszegi kir. járásbírótság 1900. évi Sp. I. 1040/3 számú végzése következtében Dr. Vlád Aurél ügyvéd által képviselt Reisz Vendel javára Nalácz Ákos ellen 109 kor. 10 fil. s jár. erejéig 1901. évi márczius hó 26-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 640 koro-

nára becsült következő ingóságok u. m.: butorok, bivalyok s 1 pár csikó nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a hátszegi kir. járásbírótság 1901. évi V. 348/2 számú végzése folytán 109 kor. 10 fil. tőkekövetelés, ennek 1898. évi aug. hó 8. napjától járó 5% kamatai, és eddig összesen 65 kor. 80 fill.-ben bíróilag már megállapított költségek erejéig Nalácson ados házánál leendő eszközlésére **1901. évi május hó 4. napjának délutáni 4 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Hátszegen, 1901. április hó 18. napján.

CSUCS GYULA,
kir. bir. végrh.

Sz. végrh. 137-1901.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a szásvárosi kir. járásbírótság 1898. évi Sp. I. 178/3 számú végzése következtében Dr. Draia Eneas ügyvéd által képviselt „Ardeleana“ tpénztár javára Aron Aron és t. ellen 200 kor. s jár. erejéig 1899. évi május hó 19-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 658 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák, lovak, juhok, stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az algyógyi kir. járásbírótság 1901. évi V. 91/2 számú végzése folytán 200 kor. tőkekövetelés, ennek 1893. évi január hó 25. napjától járó 8% kamatai, 1/3% váltó díj és eddig összesen 22 kor. 56 fill.-ben bíróilag már megállapított költségek erejéig Cseb községében végrehajtást szenvedők lakásán leendő eszközlésére **1901. évi május hó 4. napjának déle. 12 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés

mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Algyógyon, 1901. évi április hó 18. napján.

RUSZULY IMRE,
kir. bir. végrh.

Sz. 164-1901. végrh.

ÁRVERÉSI HIRDETMÁNY

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a dévai kir. törvényszék 1898. évi 3089 számú végzése következtében Dr. Draia Eneas ügyvéd által képviselt „Ardeleana“ pénz-és hitelintézet javára Stankulesk Luon és társai ellen 260 kor. s jár. erejéig 1899. évi január hó 25-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján le és felülfoglalt és 2680 kor. becsült következő ingóságok u. m.: Pojánán Papp Luonnál szarvasmarhák, takarmány, Stankulesk Luonnál szarvasmarhák, sertések. Robotin Simionnál szarvasmarhák. Kisalmásai Krisán Luonnál sertések, juhok és kecskék nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésen az algyógyi kir. járásbírótság 1898. évi V. 14/4 számú végzése folytán 260 kor. tőkekövetelés, ennek 1896. évi szeptember hó 16. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltó díj és eddig összesen 27 kor. 50 fill.-ben bíróilag már megállapított hátralékos költségek erejéig Kisalmási Krisán Luonnál 1901. évi május hó 6 napjának déle. **10 órája** Pojánán Papp Luon és társainál leendő eszközlésére **1901. évi május hó 6 napjának déli 12 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Algyógy, 1901. évi április hó 20 napján.

RUSZULY IMRE,
kir. bírósági végrehajtó.

Sz. végrh. 188—1901.

1-1

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbíróság 1898. évi Sp. I. 167/4 számú végzése következtében Dr. Draia Eneas ügyvéd által képviselt „Ardeleana“ tpenztár javára Ank Luka és t. ellen 110 kor. s jár. erejéig 1799. évi junius hó 19-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján le foglalt és 960 kor. becsült következő ingóságok, u. m. takarmány, tehén és sertés nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az algyógyi kir. járásbíróság 1901. évi V. 92/2 számú végzése folytán kor. fil. tőkekövetelés, ennek 190..... évi..... hó..... napjától járó.....% kamatai, $\frac{1}{3}$ % váltó díj és eddig összesen 75 kor. 86 fill.-ben bíróilag már megállapított költségek erejéig Cseb községében végrehajtást szenvedők lakásánál leendő eszközlésére **1901. évi május hó 4. napjának délelőtti 9 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adadni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Algyógyon, 1901. évi április hó 18. napján.

RUSZULY IMRE,
kir. bírósági végrehajtó.

SCÂNDURI ȘI LEMNE DE ZIDIRI ȘI ȚIGLĂ DE COPERIT!

Cel mai bogat deposit de **scânduri**, precum și de **lemne de tot felul trebuincioase la zidiri**, cum sunt grinzi, tâlpi, căpriori etc. este în Orăștie și Deva, depositul subscrisului.

Arangeat de nou, și provăzut cu bogat material, garantat de calitatea cea mai bună, îmbiiu onorațiilor cumpărătorilor material bun, *cu cele mai ieftine prețuri posibile!*

Asemenea am în deposit **țiglă de copert** din renumita fabrică a lui **Ugroun**. Țiglă groasă cu dungi ce se încheie una într-alta și țiglă simplă. Amândouă felurile foarte trainice și cu prețuri moderate.

Cu toată stima

Ignatz Kotzander

5-

În Orăștie: în grădina dlui C. Baicu, peste drum dela moara orașului!

Sz. 182—1901.

1-1

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulirott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a puji kir. járásbíróság 1900. Sp. I. 1363/3 számú végzése által Dr. Suciú Gábor hátszegi ügyvéd által képviselt nuksorai

Cserbicsán Joachim javára nuksorai Kontya luon ellen 120 kor. tőke, ennek 1898. évi április hó 23. napjától számítandó 5% kamatai és eddig összesen 91 kor. 76 fill. perkölttség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróilag le foglalt és 668 kor. becsült szarvasmarhák, sertések, ökörszekér és szénából álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek a V. 118/2 sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Nuksora községben alperes lakásán leendő eszközlésére **1901-ik évi május hó 3-ik napjának déle. 11 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az árverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. § ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Pujon, 1901-ik évi április hó 12. napján.

Rácz József,
kir. bir. végrehajtó

Insertiunile și reclamele sunt sufletul comerțului!

Insertiuni și reclame cu prețuri moderate se primesc la administrațiunea foii „Bunul Econom“.

„Minerva“

Institut Tipografic

Orăștie.

Se recomandă a executa următoarele :

Opuri, Broșuri și Placate

Bilete de logodnă și cununie

Carte și epistole

☆ **Circulare** ☆
& **preț-curenturi**

Note, Bilete de vizită după plac și cerere

Registre și imprimare

Anunțuri, Computuri și Adrese.

Bilanțuri etc. etc.

Această tipografie e provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a pute executa ori-ce comandă prompt și cu cea mai mare acurateță!

Comande din afară se efectuează repede!

SPICUIRI LITERARE

Pe jumătate de an . . . 1 cor.

Orăștie, 14 Aprilie v. 1901.

Pe un an întreg . . . 2 cor.

La răsăritul luni.

Cei trei tovarăși își pregăteau luntrea. Cu mâncile sumese până la încheietura umărului, cu sinurile lăsate libere în bătaia vântului, pescarii lucrau cântând, afară de Petre. — cel mai tinăr dintre ei, — în ai cărui ochi se vedea umbra unei dureri ascunse.

— Mai în grabă, copii, că ne-apucă înopatul, strigă Moș Tudor, un bătrân cu părul nins, dar' vesel și vioiu ca un copil. Omul acesta își petrecuse toată viața între cer și apă. Sufletul lui devenise ușuratic ca o undă. Glasul lui îndemna la ris și la muncă, și el însoțea pe ceilalți tovarăși ca o nădejde totdeauna credincioasă.

Cel de al treilea, — Barbu, — privia pe luciul limpede și liniștit al bălții, ca și cum ar fi avut o înțelegere cu apa să completeze împotriva locuitorilor din adâncul ei.

Soarele, mărindu-se, cobora câtră apus. Nici un nor nu păta seninul cerului; peste toată firea sa se împrăstia adierea molatecă a serilor de vară.

Când luntrea îi urnită de pe malul năsipos, tovarășii se urcă într'însa, Petre și Barbu, așe-

zându-se la lopeți, ear' Moș Tudor la cârmă.

Și porniră.

Departe, la marginea dinspre miază-zi a bălții, era locul destinat pentru prinderea peștelui. Tovarășii sperau să-și umple năvoadele, de astă-dată, și 'n tot timpul drumului cântecile lor nu mai conteneau. Singur Petrea tăcea.

Brațele lui musculoase mânuiau lopata cu același ritm puternic și regulat, dar' gândul lui era altădată. Plecase cam fără voia lui, tovarășii îl luaseră cu de-a sila, căci o presimțire dureroasă îi neliniștea sufletul de cât-va timp.

Voinicul acesta cu trupul fermecător de viril, cu chipul blăjin și altă-dată vesel, ajunsese în starea unui om de oraș, abătut, sceptic și ademenit de filosofia tristă a zădărniceii existenței noastre.

Insurat de un an și jumătate cu cea mai frumoasă fată din sat, hărnicia lui la muncă se îndoise, căci visul lui cel mai drag îi umpluse sufletul cu noroc și lumină.

Despre dragostea lui cu această fată se vorbea în sat, ca despre o idilă.

De la o vreme însă, Petre bănuia că femeia lui îl înșală. I-se părea lui că la cârcimă, băeții se

uitau la el cam batjocoritor, ear' femeile, când îl zăreau trecând pe lângă gardurile curții lor, șopteau în taină.

Cum îi nălucise această bănuială, nici el nu-și da bine seama. Intr'o seară femeia lui vorbea, în pragul ușii, cu George, notarul. Ea rîdea, și cum își îmlădia trupul cam pe spate, par'că i-ar fi fost dor de strîngeri în brațe. Notarul se uita galeș la ea și rupea nervos frunzele unei ramuri de salcâm, pe care o ținea în mână.

Tocmai atunci el intra în curte, aducând o sticlă de rachiu. Când fû la doi pași de dinșii, lui i-se părû că aude pe femeia lui șoptind notarului: «..... la răsăritul luni».

Notarul le dete bună seara și plecă, ear' lui Petre, din clipa aceea, i-se schimbă firea.

La masă el o întrebă:

— Dar' ce rîdeai așa cu notarul?

Ea îi repetă gluma, pe care i-o povestise notarul, cunoscut în tot satul ca cel mai glumeț om.

Petre mânca rar și nu-și ridică ochii din taler. După o pauză ear' o întrebă cu același graiu aspru:

— Dar' ce fû vorba aceea... «la răsăritul luni?»

— Ce vorbă? răspuse ea uimită.

— Vorba care ți spuseși chiar tu... Crezi că n'am auzit-o?

— Asta e curată nălucire, omule!

— Așa?... nălucire! Bine, nălucire să fie!

De atunci bănuiala a crescut, ca o bubă veninoasă, în sufletul lui Petre. Pentru el munca devenise o povară, cu tovarășii lui avea adesea neînțelegeri, așa ca din senin, ear' odihna lui de noapte era turburată de cele mai chinuitoare gânduri.

Un an, după căsătorie, femeia lui născu un copil. El însă nu simți nici o bucurie, stăpânit și întunecat de aceeași credință oarbă.

* * *

Luntrea se legăna ușor, înaintând mereu de luciul curat al apei.

Jeraticul stelelor aprinsese cerul, înfrumșetând noaptea cu o măreție uimitoare. De peste baltă, unde se desfășurau livezi întinse și bogate, se auziau trilurile perdute ale unor fluieri de ciobani. Și ca niște lumini depărtate, se zăreau focurile dela stână, stingându-se treptat.

Târziu răsări și luna, după un deal.

Ochii lui Petre se ridicară instinctiv către ea, și tresări. Brațele lui se înmuieră, ear' lopata, abia atingând fața apei, pierdă echilibrul luntrei.

— Ai obosit, Petre? strigă Moș Tudor. Treci tu la cârmă și dă-mi mie lopata.

Dar' el nu primî; într'o forțare supremă își recâștigă puterile. Luntrea se clătina, par'că ar fi fost să se răstoarne.

Luna împânzise pe apă lumina ei bălă.

— Fraților, nu mai pot, nu mai pot!... rosti d'odată Petre. Să ne întoarcem înapoi, dacă sunteți creștini și vă e milă de durerea fratelui vostru.

Și în cuvinte tremurătoare, aci violente și adânci, aci înduioșătoare ca niște suspine, Petre mărturisî tovarășilor săi bănuiala, care îl neliniștea de atâta vreme. El cerea ca să se întoarcă din drum, incredințat că femeia lui îl înșela și în noaptea aceea. Răsăritul lunei îi exaltase presimțirea până la nebunie.

Tovarășii se împotriviră: unde se mai pomenise ca niște oameni plecați la treabă, să se întoarcă după o bănuială copilărească și neîntemeiată? Și cu cine era să-l înșele femeia lui? Cu notarul? Dar' Gheorghe era un băiat despre care nu s'auzise nici o taptă rea, și-apoi tot satul știa că el ducea dorul unei fete, cu care avea de gând să se unească în curând.

Petre însă nu voi să înțeleagă nimic, asvîrli lopata, se ridică în picioare, încercând să-și lepede cămașa, hotărît să se întoarcă în not.

Moș Tudor judecă zădărnicia ori-cărei împotriviri și căută să-l liniștească. Cu o privire blândă făcu un semn înțelept celui alt tovarăș.

Intoarseră luntrea.

* * *

Tăceau câteși trei. Fiecare se adâncise în gânduri felurite, și încetul aceeași bănuială îi cuprinsese pe toți.

Durerea și nerăbdarea lui Petre isbucnea, din când în când, în vorbe amenințătoare:

— Câteaua!... Nelegiuita!... Am s'o fac țândărit!

Moș Tudor se cutremură, — inima lui trecuse prin viața asta ușoară, ca o pasere. Povețele lui interveneau: omul trebuie să-și stăpânească mânia. Dacă femeia e necredincioasă și păcătuește, alung-o!.. La ce bun să infanzi ocna ca ucigaș al femeii tale? N'au să te ierte nici oamenii nici Dumnezeu!

Petre își indoise puterile, luntrea par'că sbura.

Când ajunseră la locul de unde porniseră, Moș Tudor luă pe Petre de braț, îi smulse cuțitul dela brâu și cu vorbe bune căută să-și domolească furia.

Casa lui Petre era așezată pe deal.

— Asta nu gândeam s'o petrec, mai rosti Moș Tudor, ținându-se de pașii lui Petre, care urca dealul.

Barbu rămăsese în vale, lângă luntre.

Când ajunseră în fața porții, Petre se oprî, respirând greoi. La lumina lunei figura lui se zărea palidă ca a unui mort, ochii lui deveniseră sêlbateci.

Intrară ușor în curte.

Moș Tudor îl ținea de braț.

— Stai, întâiu să ne uităm pe fereastră, șoptî bătrânul.

Razele lunei băteau în geamurile neacoperite de perdele. Amândoi se apropiară, în vîrfurile picioarelor, de fereastră, și priviră în lăuntru.

Femeia lui Petre, cu sinul desgolit, își legăna copilul în brațe, care plângea încet. Glasul ei îngâna un cântec de leagăn, adormitor și melancolic.

La icoana din părete candela ardea.

În toată împrejurimea: tăcere și singurătate.

Moș Tudor se retrase dela fereastră și ținând mereu de braț pe Petre, îl depărtă câțiva pași de casă.

— Asta ți-a fost bănuiala? întrebă el, clătănând din cap... Ai năucit omule!

Și își făcù cruce; în vreme ce Petre căzuse în genunchi, — curmat de rușine și căință.

Traian Demetrescu.

CUCOANA RALUCA

— NOVELĂ —

(Urmare și fine.)

Omule la nenorocire, când vede că nu-i mai rămâne nici o nădejde, începe să se aștepte la minuni, măcar că singur n'a crezut nici-când într'însele. Așa era și în casa răzeșească. Din seara când perise în inima tuturor nădejdea, că scumpa bolnavă ar putea să se mai însănătoșească. Cucoana Raluca din partea ei, deși cu pecetea morții pe frunte, își frământa zilele ce credea că le mai are, fără un pic de odihnă. Întăiu și-a pus frumos în rînduială toate lucrurile câte le poruncise și au fost pe rînd aduse din tîrg, așezându-le cu îngrijire într'un anchiras de lângă odaia cea mare. Și când a văzut în sfîrșit că i-au adus și rochia de mătase și racla poleite cu țintele aurite împrejur și tot ce se mai cerea la dînsa, s'a apucat de altă treabă. A pus să se grijească pretutindeni prin casă și după-ace a isprăvit și cu asta, a început, slabă lihnită cum era, să dea singură prin pod, cuhne și cămară, prin odăile de afară, prin hambare, coșnițe, grajduri, să vadă și să

cerceteze încă odată tot, rînduind și potrivind lucrurile cu priceperea ei neîntrecută de gospodină veche. Și se ducea și-i arăta Săftichei sale un lucru după altul, povățuind-o neconținut, dând sfaturi lui Nicu, făcînd socoteala tuturor slugilor, făcînd drept lui Calistru cu zapisul și la alții cu ce mai aveau de căpătat și cerut, punînd cu un cuvînt la cale toate până 'n fir.

Ținîra femeie și bărbatul său, fără odihnă și dinșii, și sbuciumați de isprăvile ce le făcea mama cu neastîmpărul sufletului tulburat de grija morții, priviau cu ochii perduți la toate. Că nu se gîndeau nici ei, nici vre alt-cineva să se împotrivescă cu un cuvînt măcar. Inima lor par'că sîngera și mai tare din pricina asta, dar' pe de altă parte vîzîndu-o pe bătrîna în starea această de trudă suprafirească și nu știu cum neobosită, li-se furișau uneori în cap gîndul, de nu era cumva în toate aceste o mîna dela Dumnezeu sau poate o greșală din partea doctorului. Și tot cam așa începeau să creadă cunoscuții și neamurile cari apucase să prindă de veste de ce se petrecea în casa răzeșească. Se lăția știrea necrezută din om în om, din sat în tîrg și, fie că de jale și tînguială, fie că nu le intra în cap așa ceva neobicinuit, au început să vină tot felul de prietini și rudeni să o vadă pe cucoana Raluca, căci le părea asta ca ceva și mai mult decît boală și nenorocire.

* * *

Era într'o Duminecă, zi obicinuită, când cei dela țară vin de să vîd unii pe alții, cam trei

săptămîni de când a fost ajuns biata răzeșită în chip așa năprasnic să se îngrijiască de moarte. Cei veniți în ospețe sta în jurul stăpînei de casă, care deși ofelită la infățîșare, vorbea cu toți de a rîndul, ca și când nu-i ar fi nimica. Ea își ascundea slăbiciunea, făcînd haz de nefericita ei stare, pe care nu o tăgăduia de tel, zicînd cu glas stîns:

— Ce bine-mi pare c'ați venit pe la mine, că nu știu, zău, de ne vom mai vedea. Știți doar' cum e cu mine, vrînd, nevrînd, trebuie să mor și pace.

Aceasta era însă chiar ca un semn pentru toți să cadă peste Cucoana Raluca îndată cu o furtună de vorbe, care de care mai miloase. Că se-și bată din cap gînduri așa de urite,..... că are păcat înaintea lui Dumnezeu să vorbească asemenea lucru,..... că doctorul nu știe ce zice,..... s'au mai văzut bolnavi de moarte, cum se îndreptau,.... ca să se cruțe, să nu umble, să nu-și scurteze singură zilele cu lucru,.... unde vedea doar' și ea că este la putere — și câte mai de aceste. Cucoana Raluca, așezată pe un jilț, din pridvorul larg, unde stau cu toții, a privit cu zimbet nu știu cum dureros, la mosafirii săi, i-a ascultat o leacă și-a răspuns:

— Mă mir mult cum nu vă e d-voastre greu să vorbiți așa. Doar' eu simt în pieptul meu cum mi-se istovește viața și suflarea și număr bătaile inimii ce mai am. Și noroc de mine că știu că-mi sunt ciasurile socotite și-mi pot pune măcar casa în rînduială; și încolo..... împlinesc-se voia celui de sus. Că nu mi-e frică de moarte, credeți-mă, ci numai mi-e jale de copii.

Și mi-am pregătit mie cele de drum și lor săracii cele de rămas până le-a veni apoi și lor rindul. Și în loc să-mi faceți inima grea cu tînguelile zadarnice!.. Ia să vă arăt mai bine cum mi-am pus toate la cale pentru ziua, când mă veți duce acolo... la reșosatul meu Sandu. Să ved cum are să vă placă... dar' nu veniți, până n'am să vă chem!

Și zicînd acestea, s'a sculat din jîlt și prinzîndu-se de brațul clucereșei, ce întra tocmai ca să ia ceștele goale de cafea, s'a strecurat ca o umbră spre ușa de intrare și dînd în odaia mare, s'a închis în lăuntru. Zîrînd prin fereastră pe palimarul bisericii, ce avea o față slujnică în casă, l'a trimis în taină să-i aducă sfeșnicele mari, zicînd că vrea să încerce luminările cumpărate. Pe baba clucereasa și cu fata palimarului le-a pus înșe repede și să întindă masa cea lungă în mijlocul odăii, cu un capăt spre ușa, cu celalalt spre oglinda mare din perete. Le-au pus apoi să așeze împrejur ciuberele cu lămâi și mirtă din grădiniță și printre dînosele, la loc convenit pe o parte și alta, câte trei din sfeșnicele aduse. Apoi a trebuit biata babă să îmbrace masa cu fețele cusute din tîrg, să o îmbrace în urmă și pe cucoana în rochia de mătase și papucii de atlas. Și după-ce s'a suit și s'a întins răzeșița pe masă au mai rămas să-i potrivească ceapsa în cap și perina de catifea sub ceafă. Baba clucereasa se tot prindea de pîr și bocea pe ascuns, dar' asculta și făcea cum îi porunca stăpîna, care părea din potrivă nu știu cum întinerită de pregătirile aceste strașnice. A cerut crucea cu busuioc dela babă, și luîndu-o în mîni, căuta

acum în oglinda plecată din față, să vadă cum îi șade. A împreunat frumos degetele și cu un zîmbet de mulțumire a spus clucereșei să lase perdelele, să aprinză luminările din sfeșnicile mari, apoi cele două mici la cap și să topească cu altă luminărică smirna și tîmăia din ceșcuța pusă la picioare. Până s'a împrăstiat puțin fumul mirositor și au început să ardă luminările binișor, cucoana s'a mai potrivit și așezat tot cu privirea spre oglindă, și pîrîndu-se că e bine, a zis cu acelaș zîmbet pe buze babei să poștească pe mosafiri în odaie.

Și au intrat cu toții în lăuntru și n'au apucat să-și arunce bine ochii pe răzeșița întinsă între luminări, când țipetul groaznic al Saftei amestecat de răcnetele jalnice scoase de ceilalți, au sgu-duit de-odată casa întregă. Era așa de înfiorător în cât și zîmbetul dulce de pe buzele cucoanei Raluca a perit. Trupul ei părea că svîcnește puțin, mînile cu crucea s'au ridicat o clipă în sus, s'a auzit un oftat adînc și și-a dat suflarea de pe urmă... Era moartă pe totdeauna.

Em. Grigorovitză.

COPÎII ȚIGANULUI

Un țigan vîzînd, se zice,
Că, ori cînd, la el acasă,
Cu nevasta și copîii
Se punea să stea la masă,
Ce făcea
Și ce dregea
Flîmînd vecinic
Rîmănea.

Căci copîii mic și mare
Cădeau lipcă pe mîncare,
Și cîrînd cu-atîtea linguri
Horpăiau mîncarea singuri,
Stă la gînduri ce să facă.

Da 'n sfîrșit găsește planul:
Ea cuțitul și le taie,
Dela linguri tot găvanul
Și din linguri scobîțele
El le face lopățele;
Că zicea că-s mai ușoare
Nu-s așa ostenitoare.

*

Ear' cînd vede că copîii
Zic c'a lui ușoară nu-i,
Ca să-și mîntue urechea
Taie coada la a lui.

*

După asta, cînd cu toții
Se pun earăși la mîncare,
Și copîii, ca locusta,
Cad pe ea și 'ncep să care:
Ei tot cară
Și ear' cară;
Ear' mîncarea curge toată
De prin linguri, din afară.

*

Dar' țiganul se'nțelege
El îi trage-acum în lege.

*

Deci copîii ce să să facă?
Se uitau și ei la linguri,
Căci a lor umblau tot goale,
Și ziceau vorbind ei singuri:
«Ale noastre-s lungi și late
«Dar' nimică nu poți scoate,
«Ear' a tatei mai scurtică
«Ingenunche și ridică!»

T. Speranță.

